

דגל פנמה ושמה הוחלף ל-"ANNAL". בדצמבר 1946 הפליגה מנמל אברדיין למרסיי שבצרפת, אשר שימשה אז בסיס לפעילות המוסד לעלייה. לאחר התאמתה לקליטת המעפילים הפליגה הספינה לאלג'יר, אל מול מחנה המעפילים, אשר היה ממוקם בקרבת החוף, במרחק של כ-38 ק"מ ממזרח לעיר טנס (TENES). שם נקבע מקום עליית המעפילים לספינה. הספינה צוותה בעשרה ימאים, שמונה מהם ספרדים רפובליקנים, איטלקי וצרפתי אחד, בפיקודו של רב חובל וילי לאגונה (WILLI LAGONA), אף הוא ספרדי רפובליקני.

מפקד הספינה מטעם המוסד לעלייה היה ישראל חורב, איש פלי"ם, חבר שרות ים, ימאי מנוסה, אשר דבש את ניסיונו באניות סוחר זרות ולייזה בעבר את ספינת המעפילים "דלין". מלווה נוסף היה איתן ספון-ניק-מנוחין והאלחוטאי ("גרעוני") - יעקב נצר.

הגעת הספינה והעמסת המעפילים תואמו מראש עם שליחי המוסד לעלייה במקום. היה עליהם לארגן כמה סירות להעברת המעפילים אל הספינה. הסירות לא הגיעו והמעפילים הועלו בעזרת הסירות של הספינה. אלג'יר נשלטה באותה עת על ידי הצרפתים. למרות היחס האוהד של שלטונות צרפת לעלייה, הסתייגו נציגי השלטון הצרפתי באלג'יר מפעולות המוסד לעלייה, בעיקר בגלל חששם מתגובת הערבים.

העלאת האנשים התנהלה בחיפזון, ללא סדר, ובמהלכה התגלתה הספינה על ידי סיור צבאי, אך 400 מעפילים הצליחו לעלות עליה והספינה הפליגה לדרבה. כל המעפילים היו ממרוקו, צעירים, בעלי משפחות, נשים וקננים.

הספינה הפליגה לפלרמו שבסיציליה לשם הצטיידות בפחם, וב-19 במאי 1947 הפליגה לארץ.

בגלל ים קשה ותקלות מכניות נעה הספינה באטיות. ב-28 במאי נפטרה ילדה קטנה מבין המעפילים ונקברה בלב ים.

הבריטים ידעו, קרוב לוודאי, על הפלגת הספינה מפלרמו. כעבור ארבעה ימי הפלגה נראו מעל הספינה שני מטוסים. בעקבותיהם התקרבה אל הספינה משחתת בריטית ודרשה לרעת את יעד הספינה. נמסר על היעד - אלכסנדריה.

"יהודה הלוי" המשיכה לכיוון חיפה, כאשר היא מלווה במשחתות הצי הבריטי. ב-31 במאי, במרחק של כ-30 מיל מחוף הארץ, הייתה "יהודה הלוי" מוקפת ב-5 משחתות של הצי המלכותי הבריטי. המעפילים התכוננו להתנגדות בכוח. שתי

"יהודה הלוי" ("THE EARL OF ZETLAND")

הספינה הראשונה אשר הובילה מעפילים מצפון אפריקה. הספינה, בעלת תפוסה של 253 טון בדוטון, נבנתה בשנת 1877 בפיסלי (PAISLEY) שעל יד גלוגו (GLASGOW) בסקוטלנד. נבנתה עבור "SHETLAND ISLANDS STEAM NAVIGATION COMPANY LTD" באיי שטלנד (SHETLAND), בים הצפוני. שמה המקורי היה "THE EARL OF ZETLAND" והיא שימשה כמעבורת של נוסעים, תיידים, סחורות ודואר בין האיים. הייתה לה קריירה מפוארת אשר נמשכה כמעט 70 שנה.

שירתה בתפקיד זה עד שנת 1939. בשנה זו נבנתה ספינה חדשה במקומה והיא קיבלה את שמה. בעליה העמידו את הספינה הישנה למכירה, אך בשנה זו פרצה מלחמת העולם השנייה והיא גויסה לצי הבריטי בשהיא בת 62. היא שירתה את הצי הבריטי כמובילת ציוד ואנשים. במשך המלחמה, נוסף על עיסוקה הרגיל כמובילת אספקה ואנשים, הגישה סיוע לספינות אשר הצליחו לברוח מנורווגיה הכבושה על ידי הגרמנים, הצליחה לגרור אנייה אסטונית מהשרטון ועסקה בנטרול מוקשים ימיים. היא הופצה קשות על ידי מטוס גרמני, אך הצליחה להתחמק ממנו ולצאת בפגיעות קלות בלבד ולהבריח אותו באש הנשק שעל סיפונה. המשיכה לפעול עד סוף יוני 1946 ואז הוצעה למכירה. היא עגנה בנמל אברדיין (ABERDEEN), שבסקוטלנד והמתינה לגורלה.

באוקטובר 1946, כאשר היא בת 69, נרכשה על ידי המוסד לעלייה. הונף עליה

משחתות סגרו עליה משני צדדיה, ונצמדו אליה בכוח. בעזרת שימוש בגז מרמיע השתלטו החיילים הבריטיים על הספינה, אך לא לפני שהמעפילים הצליחו לחבל במכונותיה ולהוציאן מכלל מפעולה. הספינה נגרדה לחיפה. ב-1 ביוני גורשו 392 מהמעפילים לקפריסין. שמונה חולים נשארו בארץ. עם שחרורם מהמחנה הקימו את קיבוץ "רגבים".

"יהודה הלוי" מותקפת על ידי הצי המלכותי הבריטי . צילום: M.G. Fuller

הספינה עצמה צורפה לשאר ספינות "צי הצללים" שהיו קשורות בשובר הגלים של חיפה.

כאשר בשנת 1948 סימנה החברה "אניות וספינות" את כלי השיט הקשורים בשובר הגלים והראויים לשימוש, סומנה "יהודה הלוי" במספר 28. היא לא נחשבה כראויה לשיפוץ.

כעבור כמה חורשים נגרדה לחוף שמן ופורקה לגרוטאות.

מקורות: בוגנר נ.: "ספינות המרי", עמ' 262.

הרדי זאב וניה: "פליטים מנצחים אימפריה", עמ' 239, 319-324, 325.

ROBSON A.: "THE SAGA OF A SHIP"

5
2

ר/ח הלל ירקוני

ספינות מעפילים מ-א' עד ת'

גוונים

הצילומים לקוחים מאוסף מוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה, אלא אם כן מצוין אחרת

מסת"ב: 965-411-733-9 ISBN:

©

תשס"ה

2005

כל הזכויות שמורות
להוצאה ולמחבר
תל-אביב, רח' בר-כוכבא 29
טל': 5283648

נסדר: "סדר צלם בע"מ" ת"א
דפוס: בני שאול